

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta 1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvost lista je v „Národní tiskárni“ v Tavčér-jevi hiši „Hotel Europa.“

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(VII. seja.) Deželni glavar dr. vitez Kaltenegger se gorko spominja na Dunaji umrlega rojaka advokata dr. Župančiča, kateremu so sinovi kranjske dežele veliko hvale dolžni, da je tako uspešno skrbel za Knafflino ustanovo, katera je imela, ko je on bil l. 1855 za superintendenta izvoljen, samo 19 štipendij po 120 gl., zdaj pa, ko je umrl, ima 36 štipendij po 240 gl. (Vsa zbornica v znamenje sočutja in hvaležnosti vstane.)

Poslanec vitez Gariboldi in drugovi interpelirajo vlado zaradi poprave ceste na močvirji čez Ižico na Kočevje.

Dr. Razlag izroča sledeči predlog: Slavni deželni zbor naj sklene: Da se zboljšajo razmere ljudskega šolstva na Kranjskem in da se v okoliščinah nevarnosti preseljevanja znatne množine učiteljev v sosedne dežele se nalaga deželnemu odboru, naj potrebna sredstva in poti preudari ter v prihodnjem zasedanju o tem poroča in nasvete stavi. Dr. Razlag, dr. Zarnik, Karel Rudež, Peter Kozlár, vitez Gariboldi.

Baron Abfaltrern poroča o vladnem načrtu postave za napravo novih zemljiških knjig.

V generalni debati se oglasi dr. Zarnik: Jaz hočem svoje mnenje izraziti o tako imenovanem deželno-tablarskem posestvu. Že leta 1868 je bilo v kranjskem deželnem zboru, ko se je govorilo o preuredbi volilnega reda za Kranjsko, izrečeno, da bi v velikem posestvu imel vsak volilno pravico,

kdor 100 gl. davka plača, kakor je to na Goriškem in v Dalmaciji in kar bi bilo po mojem mnenju popolno pravično, tudi pri nas, ker nima deželna zemljiška knjiga nobenega pravnega naslova, in sem jaz zato, da se ta posestva upišejo v zemljiške knjige, kakor drugo. Deželno tablarsko posestvo je zadobilo poseben privilegij l. 1861, ko je po Šmerlingovem oktroiranem volilnem redu zadobilo pravico, si izvoliti neprimerno veliko število poslancev v deželni zbor. Jaz sem tega mnenja, da to vpisanje velikega posestva v deželno zemljiško knjigo je velikim posestnikom samim neugoden, ker spadajo pod deželno ali okrožno sodnijo, in morajo mnogokrat zaradi prav malostnih stvari, ki jih imajo pri sodnji opraviti, storiti daljno pot v Ljubljano ali Novomesto. Jaz bi bil že kot član odbora staval predlog, da se ta srednoveka inštitucija odpravi, ali jaz vem dobro, da bi se bili potem dotaknili deželnega in državnega volilnega reda, in nam tako potrebna postava o napravi novih zemljiških knjig ne bi bila potrjena. Toliko izjavljam za varstvo stališča v tem vprašanju.

Dr. Razlag predlaga neko preuredbo §. 30, katere pa zbornica ne odobri.

Dr. Supan govori pri predlogu odborovega nasveta, naj se vlada naprosi, da bi se posilno legalizovanje nekoliko olajšalo, in govori proti posilnemu legalizovanju o obče, češ, da nij drugega nič, kakor nepotrebna, ljudstvo mučeča postava.

Dr. Zarnik stavi predlog, naj zbornica izreče, naj vlada posilno legalizacijo popolno odpravi.

Ta predlog podpira g. Kramarič, ki pravi, da so „notarjuši“ druga največja štibra kranjske dežele.

Dr. Costa nasvetuje, da se glasuje o dr. Zarnikovem jako važnem predlogu ustno.

Dr. Zarnikov predlog se sprejme z vsimi glasi proti enemu (baron Apfaltrern).

Dr. Bleiweis poroča v imenu zdravstvenega odseka o vladnem načrtu postave za uredbo zdravniške službe po občinah in nasvetuje :

Slavni deželni zbor naj sklene :

1. Predloženi načrt postave o organizaciji zdravstvenih služeb v občinah se ne sprejme ;

2. deželnemu odboru se nalaga, da z ozirom na potrebno vredbo zdravstvenih zadev v občinah vladni načrt temeljito prevdari po zaslišanju večih občin in po dogovoru s c. kr. deželno vlado za deželnim razmeram primerno vredbo zdravstvenih služeb potrebno gradivo si nabere, o tem prihodnjemu deželnemu zboru poroča in pripravne nasvete stavi ;

3. deželnemu odboru se naroča, po c. kr. deželni vladi pri visocem ministerstvu notranjih oprav ponoviti prošnjo, da se kranjski deželi dadó še sila potrebni 3 ces. kr. okrajni zdravniki, da tako dobi vseh 10 kakor jih je imela pred organizacijo zdravstvenih zadev 1870 leta.

Ti predlogi so potem, ko je bil vladni zastopnik g. Roth govoril proti njim, vitez Gariboldi, grof Thurn in poročevalec pa so jih podpirali, bili enoglasno sprejeti.

Domače stvari.

— (Za častne občane) so bili v cerkniški veliki občini na Notranjskem v seji občinskega odbora 30. dec. 1873 enoglasno od vseh 24 odbornikov imenovani gg. dr. Vošnjak, dr. Razlag in dr. Zarnik.

— (Iz Vipave) se nam piše: „Novice“ so v zadnjem listu pravile nekaj, kar bi menda sedaj same najrajši zamolčale: dolžile so tukajšnje liberalce, da so zavaljo Grabrijanovega postopanja pri dr. Spazzapanovem pogrebu v farovž šli okna razbi-

jat. Da so „Novice“ s tem zopet osrečile svoje bralce s čisto neresnico, nij treba ni praviti, ni dokazovati: dr. Spazzapanovi prijatelji se nad protivniki ne bodo maščevali s pobijanem stekla, nego širili bodo med zavedajočim se ljudstvom moralno in narodno čutje in omiko, ker so gotovi, da bo protivnikom to na večjo kvar in spominu ranjcega pristojniši, kakor pobijanje oken.

Ker so pa „Novice“ tako širokoustno lagale med svet, da so vipavski mladostlovski in nemški liberalci na lestvici omike dospeli že do oken, naj blagovoli „Sl. T.“ svojim bralcem resnico povedati.

V vipavskem farovžu se vrstijo že več let hčeri fajmoštrove sestre za gospodinje, kuharice ali, kakor menda zahtevajo, „frajle“. Dogodke zapisati, v katere so zapletene te frajlce, in o katerih vipavski vrabci čudne pesni pojejo, ne dopušča javna dostojnost, in nečemo jih, da si so farovški brez vseh vzirov na našega prijatelja Spazzapana, blato metali. Toliko pa smemo povedati, da vipavska „cronique scandaleuse“ dobiva uže več let obilo materijala le iz farovža in to se lahko dokaže s pismi, krstnimi listi in pričami. Ker je sedanja „frajla“ uže večkrat imela kak sprehod, šla je tudi 25. decem. četvorica opijanjenih fantov znano prijaznico klicat. Stari signal je bil pesék v okno in pri tej priliki je eden izmed njih ali nalašč ali po nesreči na mestu peska tudi s kamenjem klical, bil je pa popolnem pijan. Iz gotovega vira smo izvedeli, da je sodnijska preiskava to, in nič drugega prinesla na beli dan. Historic se je pa pretečeni teden po trgu toliko povedalo, da so celo trejialke začele dvomiti o neki svetosti.

Nijso šli na limance tedaj liberalni tički, gospodine „Novičare“, nego Vi ste se prav za trdno usedli na lim! Kedaj boste poročali rezultat sodnijske preiskave, katerega ste tako širokoustno poročati obljubili? Vzemite rog in raztrobite svojo in svojcev blamažo, poročajte, kaj je frajla sama povedala, kako so se druge krati na enak signal „kamerce“ po noči odpirale, in dá Vaš mladi ljubljenelec gosp. Oton Kullnig je po-

polnem za nedolžnega spoznan. — Vi g. „Noviški“ dopisnik in pa stari strijček naš pomislita, da je v farovžu več gnoja, nego pri liberalcih.

Sicer pa Vam morejo biti liberalci za Vaš dopis hvaležni, ker so zavoljo njega ljudje po trgu o tem dogodku popraševali, resnice zvedeli, ter po zasluženji Vas spoštovati začeli. Ljudstvo se spameti po enem facem škandalu bolj, nego ga po sto pridigah pridobite.

— (Iz Ljubljane) se nam piše: Od nas dohajajo slovenskemu svetu po navadi le bolj ugodne novice, toliko v zadevi narodnosti, kolikor zastran splošnega napredka. Pa vsaj smemo v obojni zadevi tudi zadovoljni biti; kajti imamo res lepo narodno večino v okrajnem zastopu, v krajnem in okrajnem šolskem svetu; imamo okrajno posojilnico, pri kateri gospodarijo narodnjaki. Pri vseh teh uradih in društvih se dobro slovenski uraduje in varčno z denarjem ravna. Da se more naš trg in ves okraj s temi prednostimi odlikovati, v tem imajo dosta zaslug domoljubi, ki so se od nas ločili: Dr. Ploj v Ptuju, dr. Zarnik v Ljubljani, in pokojni dr. Klemenčič. V minulih 4 letih pa ima za naše preboritve največ zaslug naš sedanji prvak, g. Kukovec, ki je prav za prav duša vsem našim narodnim korporacijam, ravno kar imenovanim. Ta gospod je značajan domoljub, ob enem pa delaven in izveden mož. V korist narodnega napredka pomagajo mu pa tudi vsikdar zvesto nekateri (toda malo število jih je) drugi domoljubi itd. V okolici so mu pa krepka podpora narodni kmetje. Sploh se morajo te naše, to je našete narodne zadeve ugodne imenovati, ker je vse v dobrem — ne rečem pa, v prav dobrem stanu.

— (Iz Šmarja) pod Ljubljano se nam piše: Leta 1871 smo prosili mi Šmarci, kakor tudi na dotični prošnji podpisani okoličani šmarski, da bi dobili tukaj v Šmarije ekspedicijo poštno, ker bi bilo večjemu delu tukajšnjega prebivalstva bolj vstreženo, ko bi se to zgodilo. C. kr. poštna direkcija v Trstu se obrne do c. kr. okraj. glavarstva

v Ljubljani in vpraša, ali je res temu tako, kar je tudi c. kr. okraj. glavarstvo potrdilo in priporočilo, naj se naša prošnja usliši. Vsled tega pa je c. kr. poštna direkcija v Trstu g. Lukmanu zaukazala (ker poštних ekspedicij več nij, ampak poštni uradi) naj nemudoma preskrbi, da se poštni urad v Šmarije prestavi, pod kakoršnim imenom če, sicer se bo to mesto razpisalo, ter drug poštar poiskal. Ali kako je ta ukaz g. Lukmana ostrašil! Šel je moledovat in prosit k vsem, kateri bi mogli kakšen upljiv do tega imeti, da bi pošta še v Brvacah na samoti (!) ostala, ker tam ima posestvo in zelo od rok bi mu bilo, konjske hleve tam kje, poštni urad pa v Šmariji imeti in je posebno c. kr. poštno direkcijo s tem pregovoril, da je obljubil v Šmarije omarico za pobiranje pisem in enega človeka dobiti, da se bodo pisma zanaprej v Šmariji dobivala in oddajala. V resnici je tudi prosil tukajšnjega kupca g. R, da bi on to prevzel in preskrboval. Ali ta je kmalu prevedel, da mu to ne kaže, ker prvič človek, ki bi pisma nosil, preveč stane in drugič je tudi zelo nevarno denarna pisma na svojo odgovornost iz Brvac v Šmarije prenašati, katere prebrisani g. Lukman nij hotel prevzeti. Tako je ostalo zopet vse pri starem, dokler smo mi o tem molčali. G. Lukman nam, kakor tudi onim, ki so z nami na prej imenovani prošnji podpisani, nij hotel nikakor postreči, še toliko ne, da bi prazna pisma in časnike v redu pošiljal, še manje pa, da bi obljubo, ki jo je c. kr. poštni direkciji storil, izpolnil, in tako smo bili prisiljeni prošnjo ponoviti.

Ali kako se začudim, ko je taisto predstavljene pošte, kar je bilo pri ravno teh okoliščinah pred več ko enim letom od c. kr. okr. glavarstva v Ljubljani, kakor tudi od c. kr. poštne direkcije v Trstu za potrebno spoznano, in uže zaukazano zdaj brez navedenja naj manjšega uzroka ali dokaza odrečeno. — Kaj nam je storiti? si mislimo. Obrnemo se do ministra kupčije osobno in izročimo mu dotično spomenico. Sam minister nam je povedal, da mu je ta reč

popolno neznana, in obljubi, da, ako je tako, kakor smo mi povedali, gotovo našim željam ustreže. — V resnici pride kmalu potem neki poštni uradnik to reč v Šmarije preiskavat, ter nas popraša, katere vasi bi bile bližje do Šmarije, ter za-nje bolje pošta v Šmariji; te so namreč: Šmarije, Sap, Sela, Paradišče, Podgorica, Slivnica zgornja, Mali Lipoglav, veliki Lipoglav, Pance, Brezje pod Lipoglavom, Repče, Pleše, Dole, Reber, Lanišče, Lesičje z lešiškim gradom, Malivrh, Velikivrh, Razdrto, Tlake, Ganjiče, Zalog, Derglarija, Klanec, Škoflica, Cegelnica, Glinnek, Gumnišče, zgornje Blato, Huda polica, Vino, Drenik.

Vasi, katere imajo pote do Šmarije naravnost, do Brvac pa nobenih naravnost, ampak le čez Ponovo vas in Grezuplje, tedaj jim je gotovo bolj ustreženo, da je pošta v Šmariji so: Smerjen, Gradišče, Udje, Pece, Bičje, St. Jurij, Lipljene, Malavas, Goričica, Vrbičje, Vrh, Podgoričica, Rogatec. — Na njega stran pa bi bile samo vasi: Berovce, Hrastje, Perovo, Mala in velika Staravas, Blato zdoljne, Grezuplje, Stranskavas, Jerovavas, Žalina, Gatina, Malo in veliko Mlačovo, Slivnica doljna, Cerovo, Ponovavas, Račina mala in velika, Zagradec, in dva gradova, namreč Praprotiče in Boštanj, katerih posestniki pa lahko vsak dan na svoje streške na pošto pošiljajo.

— (Blag dobrotnik). Iz Rake na Dolenjskem se nam piše: C. kr. stotnik auditor, pl. Lenk Jakob, posestnik Raške graščine je podelil za revne raške srenje takoj pri nastopu posestva na Raki 100 gold. in jih v razdelitev župniku tamošnjem izročil, katerih po mojem mnenji pa dosedaj poslednji nij razdal, ali pač? — Dalje je dal v vrednosti 30 gold. šolskega orodja in materijala revnim šolarjem in šolarcam. — Tako je preskrbel tudi za Rako živinskega zdravnika, katerega do sedaj nij bilo. Akoprav je ta zdravnik v službi pri gradu, je vendar tudi drugim na razpolaganje, kar je gotovo velike vrednosti. Sedaj se pa trudi celo doktorja medicine za Rako pridobiti, prepričan žive potrebe zdravnika, kajti ljudje

imajo sedaj le daleč in mnogokrat prekasno pomoč iz Krškega. On hoče zdravniku v gradu stanovanje dati in mu kolikor mogoče življenje zljajšati, samo srenja bi se morala zavezati, 50 gold. na leto zdravniku plačevati. Stanovanje bode imel, kakor je ranjki Šribar v svojej oporoki vstanovil, v liši omenjenega Šribarja po smrti njegove vdove. Dok pa ta živi, bode pa v gradu lahko bival. Za vse te dobrote so Račanje g. Lenku gotovo srčno hvaležni.

— (V podgorski občini) pri Ljuto-meru je voljen za župana g. Vatroslav Mohorič, narodnjak.

— (Stroške za kužne bolezni) je kranjska dež. vlada v l. 1873 na 13.000 gl. proračunila, v istini pa 50.000 gold. izdati morala. Poleg koz in kolere je posebno živinska kuga mnogo tega denarja požrla.

— (Osepnice) se širijo med šolsko mladino v Kranji. Do zdaj je zbolelo uže 53 otrok.

— (Iz Bohinjske Bistrice) se nam piše: Kakor drugod po Kranjskem razsaja tudi tukaj prav zelo nepriljudna bolezen kože. Zbolelo je ljudi mladih in odraslih od 20. nov. 1873. do konec pret. leta v 4 vaseh, Kamnje, Laški rovt, Stara Fužina, Srednja vas in Jenka do 50 ljudij. Le zelo marljivemu neutrudnemu okrajnemu zdravniku g. Čobec-u je pripisati, da je do konec leta ena sama osoba za to bolezen umrla in da sedaj bolezen odnehuje.

— (Nesreča.) V Selu je šel na sveti dan kmetsk fant streljat. Puška se mu pred vrati sproži v zrak in strel zadene brata, ki je ravno nad njim skozi okno gledal.

— (V Trzinu) so te dni nekemu Smukovemu uho odrezali.

— (Znani Prelesnik,) ponarejevalec bankovcev, ki je bil v trdnjavi Arad zaprt, je zopet iz zapora ušel, kakor gre sploh glas po Ljubljani. — Prelesnik je ušel uže bog ve kolikrat. Kakor ima ta človek čudovit talent za ponarejevanje papirnatega denarja, tako se zna iz vsake ječe izmuzniti. A skrivati se ne zna, — za to ga bodo sigurno kmalu zopet imeli.

— (Iz Svetinj) pri Ormuži se nam piše: Čestitala je k novemu letu neka žena v Žerjavniščaku svojej sosedji, s kateroj je v vednem prepiru živela s tem, da jej je na novega leta dan okolo 1/25. uri v jutro v listnjaku listje zažgala. Zgorela je hiša in živina. Jedva so ljudje golo življenje svoje rešili.

— (Lov.) Na potoku Ježici pri Ljubljani je krojač Strecker ustrelil dva labuda, — redki lovski gosti pri nas.

— (Rop.) Iz Tupalič na Gorenjskem se nam piše: Včera j zjutraj so našli kakih sto korakov od pošne hiše pod cesto proti Kokri mrtvega, okoli 50 let starega človeka, ki je navadno sè slamuiki tržil. Uže na prvi pogled je smel vsaki soditi, da je ubogega nesrečneža neki dozday še neznan tolovaj ubil in mu denar uropal, kajti od krvi porudečena cesta, krvavi kameni in strašno velike rane pri mrtveci, so to glasno pričevale. Tolovajski umor in rop je bil, pred kot ne, doprinešen na sv. Silvestra večer med 8. in 9. uro, zakaj mrlič je bil zjutra uže popolno trd in ves zmrznen. Takoj se je oznanilo vse to dotičnemu občinskemu predstojništvu in župnijštvu v Predvoru in g. župnik je precej zaukazal, naj se prenese mrlič v mrtvašnico; toda naš premodri občinski predstojnik je temu nasprotoval, rekoč: „Ker mrtvašnica nij zakurjena, se je bati, da bi mrlič v njej ne zurznil.“ Zaisto! občudovanja vredna modrost; celih 12 ur je uže ležal mrlič pod milim nebom neprenehoma kakih 10° pod 0 v mrazu, bil je uže trd kot brun in župan se je še bal, da bi mu mrtvi nesrečnež ne zmrznil v mrtvašnici. Naš vrli žandarski predstojnik pride kmalu na mesto, pregleda in preišče vse natanko, potem pa, ko enega svojih možakov še postavi kot stražnika pri mrliči, razpošlje vse druge na vse strani, zasledovat hudodelnika in vrh tega se še sam napoti proti Kranju. Oznanjeno je bilo to hudodelstvo tudi sl. c. kr. okrajni sodnji in popoldne ob 3 je občinsko predstojništvo v Predvoru uže dobilo od nje povelje, naj spravi umorjenca ali v mrtvašnico, ali pa v kako drugo poslopje,

da ga bo mogoče drugi dan sodnijsko preiskati ter ogledati; a pri vsem tem je ležal umorjeni do trde noči pod cesto na prostem pod milim nebom, nihče se nij zmenil za-nj, da bi ga bil kam pod kako streho spravil. Crkne kako živinče, kmalu pride konjederec in je pobere ter v kraj spravi, za ponesrečenega človeka se pa nikdo ne zmeni. Čez vse sramotno ter kazni vredno je tako obnašanje našega občinskega predstojništva in ljudje, ki so hodili mrtvega gledat, so mu po pravici smeli hudo zabavljati. Še le zvečer v pozni noči je neki milosrčni človek na svoje stroške preskrbel mrliču prostorček v bližnji gorki hiši, za katerega se preošabno občinsko predstojništvo čisto nič nij zmenilo in je vsled tega celih 24 ur kakor kaka mrhovina pod milim nebom na prostem ležal. V črne bukve s takim nečloveškim občinskim predstojništvom!

— (Tepež) je bil 27. dec. na Dobravi pri Ljubljani. France Oven, gruntarsk sin, iz Kota 21 let star, je bil s kolom po glavi udarjen in ležal celo noč v nesvesti na travniku, kjer so ga drugo jutro kmetje našli. Po rani je videti, da je črepinja ubita in ranjenec je še vedno v omotici. Sumijo, da so ga pobili vojaki, ki so na odpust prišli s sabljami in se grozili, da bodo vso vas pobili.

— (Uboj.) Na Šentjanžev večer je bil v Šmartinu na Paki med tamošnjimi fanti strašan pretep, pri katerem so dva ubili, štiri pa težko ranili. Zadnji dan leta je bil pogreb ubitih dvéh. Tudi v Šoštanji je bil ravno tisti dan zvečer pretep, pri katerem je bil tudi eden težko ranjen.

— (Surovost.) 27. dec. 1873 sedi Jaka Grad, kmetski sin, doma v Velčab, pri večerji, kar prileti poleno skozi okno ravno v skledo. Jaka gre ven gledat, kaj je to, kar ga zgrabi Šimen Podborščak, drug fant, Tine Lambert, ga pa z nožem napade ter ga v hrbet in trebuh zabode.

— (Umor.) C. kr. pravdnništvo ljubljansko išče Jos. Ušeničnika, usnjarja iz Poljan, ki je na sumu, da je umoril Blekmanovega iz Tolpalič.

— (Varčen slovenski duhoven) je v sv. Kr. pri Lj. kupil si je jako veliko vinogradov, čita pa izmed 20 slovenskih časnikov — nobenega.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Čem bolj se bliža sestop *državnega zbora*, tem bolj čudno se drže obrazi v ministerskih krogih. Nadeje, ki so se stavile na konfesijonelne predlage, so popolno zgubile. Ministerstvu vse polzi pod nogami. Kakor celo oficijozni listi pišejo, so naši močni vladi tikoma konfesijonelnih vprašanj roke popolno zvezane, in da se ima v tem obziru zveličanje le od inicijative poslanske zbornice pričakovati. Sedanja vlada si ne more pomagati, to je značaj i ekonomične i politične situacije v Avstriji. Kar se tiče pravnih predlag vladnih, obstoje baje iz postavnih načrtov, ki se tičejo naprave železniških zemljišnih knjig, varstva zastavnic, liberiranja akcij in novega izvrševalnega reda.

„*N. fr. Presse*“ poroča, da bodo volilci občin topliškega okraja poslancu Heinrichu, ker se je v češkem deželnem zboru tako vrlo obnašal, poslali nezaupnico, v kateri se mu bo izreklo, da nij vreden, da bi ustavoveren okraj zastopal.

V eni prihodnjih sej *moravskega* deželnega zbora bodo predlagali Sturm in drugovi, naj se predlaga o zemljiških knjigah državnemu zboru odstopi.

Vnanje države.

Srbski minister prava Cenić je v skupščini imel dolg govor tikoma odpravljena telesne kazni, ki marsikaj odkrije v kulturni zgodovini Srbije in na poprejšnjo vlado ne meče najboljše luči. Cenić govori, da so bili časi, ko se je z ljudmi grše ravnalo, kakor se živino, in našteva, kako so ljudi mučili. Največ udarcev je bilo poprej 300, pod Ristićem je bil maksimum uže samo 50; dalje pravi, da so Srbi vsi enaki, da besede gospod in sluga nijste prava mera za človekovo vrednost, kajti sluga postane večkrat gospod, in narobe. Blaznavac in Ristić sta bila v mladosti sama služabnika. Sploh pa pretepanje nikogar ne poboljša. To strašno sredstvo se mora mogotcem iz rok izpuliti, kajti posluževati se ga mogó le oni, ki hočejo vedno vladati. A mi hočemo kaj drugega dokazati, mi smo iz dolžnosti ministri, vlada in parlament si ne smeta biti sovražna, ona reprezentirata narod, torej morata tudi za narod

delati. Zato vzemimo mogotcem palico iz rok, da se nihče v njegovem pravu ne žali. — Ta govor je v Srbiji epohalen.

Serrano je prevzel predsedništvo *španske* republike. Salmeron je v seji kortesov Kastelarja prosil, naj ostane še predsednik eksekutivne oblasti, a on nij hotel. Tu pride general Pavia z oboroženimi meščani in topovi pred poslopje, in terja razpuščenje kortesov. Novo ministerstvo je zloženo iz konservativcev in radikalcev: Serrano, predsednik, Sagasta zunanje, Figuerola, justico, Becerra, poljedelstvo, Eghagaray finance. Ministerstvo je izdalo razglas, ki terja, naj se sprijaznijo vse stranke, da se premaga nevarnost, ki jim žuga od Karlistov in intransigentov; češ, da si bo, ako sta ta dva sovražnika premagana, dežela sama gospoda volila. — Moriones se je v Santonni zopet uladjil, ter gre proti Santanderu; 24 Karlistovskih bataljonov mu gre baje od Bilboe nasproti.

Gospodarske stvari.

Vinstvo.

Izpod Pohorja na slovenskem Stajerskem se nam piše na starega leta dan: Vreme je kaj ugodno za dela v vinogradih. Še zmirom smo brez snega in oba meseca november in december smo imeli suhe, solčne dneve tako, da smo lahko grobali, grabnje delali in zemljo za nove vinograde pripravili. Trsni les je lepo dozorel, še do sv. Martina je perje zeleno. Upamo tedaj, da bode leto 1874 nam prineslo obilno vina. Z branjem smo letos še precej zažovoljni bili, dobili smo še enkrat toliko, kakor lani. Mošt je na klosterneburški moštni vagi kazal 17 do 18 odstotkov cukra, kisline pa 10 do 12 odtisučkov. Novo vino je prav okusno in boketno, ker je bilo grozdja zdravo, nič gnjilega vmes in se je bralo o suhem, toplem času. Mošt se je prodaval po 12 do 13 glđ. avstrijsko vedro, potem so cene po malem padale, zdaj pa se zopet vzdigujejo. Po trsni sadežih se zelo povprašuje za sajenje v novih vinogradih, pa jih pomanjkuje, zlasti dveletnih, 1872. leta smo jih malo vlagali vsled hude zime. Tukaj se najbolj čisla malnik ali šipon (mosler), ki vsako leto rodi, potem crjavina (rother portugieser) in žlahnina (Gutedel), posebno rudeči, samo da ta prerano dozori, bi ga tedaj trebalo prej obrati, kakor druge trse. Tudi rizlec (riesling) in muškat (muskateller) poskušamo zasejati, kakor še tudi druge žlabne trse, a še le mnogoletne skušnje nas bodo podučile, če smo pravo

zadeli. Sadja smo letos prav malo pridelali. Za delavce pa smo narejali petiotizirano vino. Še nobeno leto se ga nij toliko napravilo, kakor letos.

— Vinske cene so bile najvišje po branji. Na Dolenjskem in Bizeljskem se je mošt od preše proč po 11 do 13 gld. in še višje prodaval, zdaj pa se na Bizeljskem novo vino dobi po 7 do 8 gl., na Dolenjskem pa po 8 in 9 gl. Na Štajerskem so slaba vina po 6 do 7 gld., pohorska po 10 do 14 gl., ravno tako ljutomerska in ormuška. V Halozah se dobiva prav dobro vino po 7 do 8 gld.; muškatski mošt je bil po 18 do 20 gld., vinarska črnina po 16 do 18 gl. Na Ogerskem in Hrvatskem v Zagorjih je novo vino po 5 do 8 gld., seveda je cena primerna kvaliteti in so boljše vina primerno dražja. Dosti vina se je na Francoskem letos pridelalo. Na Štajerskem se celi vinski pridelek ceni na 1 milijon 200.000 veder.

Razne stvari.

* (Vitez Ofenhaim), direktor Lvovsko-črnoviške železnice je dejan zaradi velikih goljufij v zapor, da se bo njegovo nepostavno počenje preiskalo. Dobil je Ofenhaim več ordnov, in celo v plemeniti stan so ga povzdignili. Zdaj pa je zatožen, da si je na stroške omenjene železnice veliko premoženje pridobil. Klerikalni listi zdaj liberalce z Ofenhaimom hočejo tepsti, češ, pogledajte kake ljudi imate med seboj. Toda le počasi. Protipostavna dejanja in sleparstva je bilo poprej med imenitnimi še več, kakor zdaj, samo da na dan nijso prišla. Grajščaki so svoje sluge streljali, ne da bi zaradi tega prišli v zapor, zazidavali so jih v grajske zidove ali pa jih v temne kleti metali, da so žalostno poginiti morali. Sploh je bil poprej pregovor resničen, da so postave le tenka pajčevina, v kateri mušice obvisé sršeni pa jo pretrgajo. Toda sedanje postave ne poznajo razločka med velikimi in majhnimi, one kaznujejo vsakega, kakor zasluži, in merijo vsakega s taisto mero. Hudozna dela velikašev izvé zdaj tudi priprosti mož, naj jim je ljubo ali ne. In ta enakopravnost pred postavo nij delo onih ljudi, ki hočejo ubogega kmeta grajščaku nazaj v krepplje potlačiti, ki hočejo nekaznovani vsakega obrekovati in psovati, ki hočejo siloma ugasniti vsako luč, ki se hoče prižgati zaničevanemu, le za njih dobiček dobremu priprostemu moževi — enakopravnost pred postavo je delo liberalnih mož, ki hočejo, da sprejme vsakdo, kar mu gre.

* (Poštenjak). Neki visok uradnik v Zagrebu je dobil za sveti dan lepo srno, pa nij vedel od koga. Ker se mu je zdelo, da bi bilo zoper dolžnost, ko bi dar sprejel, poslal jo je mestnemu glavarstvu, katero jo je za 15 gold. prodalo, in denar med reveže razdelilo.

* (Nečloveška surovost.) Pretekli teden je šla v Adonji na Ogerskem mlada deklica, ki je bila pri svoji žlahti v bližnji vasi, zvečer domov. Kar skočita dva človeka pred njo, ter ji pobereta nekaj krajcarjev, ki jih je imela. Jokaje se gre deklica dalje. Pridruži se ji zopet neki mož, ter jo vpraša, zakaj se joka. Ona mu vse pove. „Ali bi poznala tudi ona dva tolovaja, ko bi jih kdaj videla.“ Deklice odgovori: „Makari ko bi ja čez leto srečala.“ Komaj te besede izgovori, kar mož zažvižga in ona dva tolovaja zopet skočita iz goščave. Tepeta, sujeta deklico, in jo končno privežeta k nekemu drevesu in ji oči iztakneta. Vse prošnje je bilo zastoj. Drugi dan so prišli ljudje tam mimo in so nesrečno dekle odvezali, ter jo na njen dom nesli. Teško da bi ozdravela. Onih surovežev pa nijso še dobili.

* (Konfiskacije leta 1873.) Preteklo leto je vlada v avstrijskih deželah uničila vsega skupaj nad 400 tiskanih stvari, in sicer: na Češkem 212, na Nižjeavstrijskem 47, v Istriji in Trstu 39, na Moravskem 30, v Galiciji 21, na Kranjskem 10, v Gorici in Gradiški 8, na Štajerskem 7, na Koroškem 3, na Tirolskem in Sileškem po 2, na Gornjeavstrijskem, v Dalmaciji, Salcburgu in Bukovini po 1.

* (Dragocena kokoš.) Neka gospodinja v Litomerical na Češkem je te dni zaklala kokoš, ki je imela v želodeci nad sto žlahtnih kamenov granatov, izmed katerih so bili nekateri zelo debeli.

* („Žegnana hiša.“) V novi hiši gospoda Karla Burjana v Smihovem predmestji v Pragi se je rodilo preteklo leto od junija do konca decembra 28 otrok, kateri še vsi živé.

* (Zanimiva princeza.) Pred desetimi leti je odšel iz Temešvara mlad mož, mizar po svojem rokodelstvu, katerega so imeli njegovi ljudje uže za zgubljenega ali mrtvega. Te dni pa so dobili njegovi starši pismo, da se je v Sudanu v Afriki naselil, in da je tam črno princezo za ženo dobil. Ker so stariši njegove žene umrli, podedovala je ona za njimi cele kupe zlatega peska. Zato se bo on vrnil ž njo vred v Evropo, v Temešvar, in bo tam kot grozno bogat mož živel.

* (Tržaški poštni vlak) se je v nedeljo zjutraj pri Hetzendorfu trčil s tovornim vlakom. Lokomotiva poštnega vlaka se je zdrobila in vozovi so skočili iz tira ter se kopičili drug na drugega. Ljudje so se iz spanja zbudili, in pobijali okna ter ven skakali; zraven tega je bila še noč. Več jih je poškodovanih, eden ubit. Vodja lokomotive je baje uzrok nesreče, pa izgovarja se, da zaradi dima signala nij videl.

* (Bonapartisti v Parizu) se poslužujejo vseh sredstev, da bi cesarskega princa Lulu popularnega naredili. Med drugim so dali zgotoviti 5 milijonov njegovih podob z napisom: „vse za narod in z narodom!“ Te podobe niso večje, kakor poštne marke in so zadaj z gumijem namazane, da se lahko kamor hote prilepijo. Policija je dobila ukaz, naj jih povsodi strga.

* (Matuzalem.) List „Anglo Brazilian Times“ trdi, da njegov urednik pozna moža, ki se je rodil 21. dan leta 1695, ki je do zdaj torej doživel 178 let! Jože Martin Continho je bistre pameti in popolno zdrav; samo v rokah ali nogah ga véasi trga. Starec pa se tolaži, da se to godi tudi ljudem, ki so mlajši kakor on. On ima 122 unukov, 86 praunukov, 22 prapraunučičev in 20 prapraunučičev!

* (Bogatstvo čeških velikoposestnikov). Češko veliko posestvo znaša 3 milijone oralov ali skoraj 34 percentov vse dežele in se razdeljuje na 699 posestnikov. Devet velikoposestnikov ima več, kakor po 50.000 oralov, med temi knez Švarcenberg 309.124 oralov, ali 31 štirjaških milj.

Tržna poročila.

Iz Dunaja 3. jan. Iz početka so se kupci z blagom zelo držali, pozneje pa so morali popustiti. Pšenice se je malo prodalo, kupci so le nizke cene dovoljevali. Prodalo se je pšenice 15.000 vaganov, cena je za 5 do 10 kr. padla. Banaška pšenica je bila po 7 gold. 90 kr. do 8 gold. Najlepša celo po 8 gold. 35 kr. Rež je ostala pri starih cenah. Ruske se je prodalo okolo 2.000 vaganov po 3 gold. 45 kr., druga pa je bila celo dražja. Ječmena so pivovarji malo kupovali, tudi za eksport se ga je prav pičlo jemalo; cene so mu za 5 kraje. padle. Prodalo se ga je 12.000 vaganov po 4 gold. 70 kr. do 5 gold. 20 kr. Koruza nij imela skoraj nič kupecev; bila je po 4 gold. 80 kr. Oves so prodajalci za

višje cene ponujali, pa so ga komaj po starih cenah nekaj prodali. Tudi moka je imela malo kupecev.

Iz Budapešte 3. jan. Žita se je malo več pripeljalo na trg, kakor zadnje tedne sploh, a kupecev nij bilo veliko. Zato so prodajalci, ako so hoteli kaj izpečati, morali privoliti nizke cene. Prodalo se je pšenice komaj 120.000 centov, lepa dražje, kakor oni teden, slaba pa je še za 5 kr. padla. Rež je imela še precej dober semenj in se je še dosti prodalo. Bila je po 5—8 kr. dražja, kakor oni teden, in so je kakih 8000 vaganov prodali. Koruze se je prodalo okolo 12.000 vaganov, lepa se je za 3—5 kr. podražila. Ječmena se je prav malo izpečalo, lep je obdržal staro ceno, slab pa je za 5 kr. popustil. Oves je imel dober trg. Iz početka tedna se je po stari ceni prodal, proti koncu pa je celo za 3—5 kr. podražil se. Fižol je bil po 4 gl. 80 kr. in so ga najbolj erdeljski kupci jemali. Drugega sočivja se je tako malo prodalo, da se ne spleča govoriti o tem.

Tržne cene.

V Ljubljani 7. januarja 1874.

Pšenica 7 gl. 20 kr.; — rež 4 gl. 70 kr.; — ječmen 4 gl. — kr.; — oves 2 gl. 10 kr.; — ajda 4 gl. 20 kr.; — pros 4 gl. 60 kr.; — koruza 4 gl. 80 kr.; — krompir 2 gl. 50 kr.; — fižol 6 gl. 80 kr.; — masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 34 kr.; — špeh povožen — gl. 42 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 25 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gl. — kr.; — siame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gl. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu: 4. jan. 39. 34. 50. 43. 13.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6. kr. v bankovcih.

Ženitna ponudba.

Vdovec, 35 let star, z več otroci, posestnik 2 hiš s 30 orali zemljišča z gozdom, ena hiša je blizu Pliberka, druga pa 1 uro proč v Rinkenbergu, želi deklice, stare 20 do 25 let, s prijetnim obrazom in krepko postavo, ki zna slovenski pisati in brati ter ima najmanj 1000 gl., ako ne ravno toliko, sme tudi nekaj manjkati. Deklica, ki bi me hotela, naj mi pošlje fotografijo z napisom: R. Tsch. št. 10—32 poste restante v Pliberk.

(12—1)